

S N E L H E I D V A N B E R E C H T I N G
E N
R E C I D I V E

WA
ED
3
ED
ED
2013
3
WA
ED
ED
2013
3

verslag van een onderzoek
door drs. C. van der Werff

op verzoek van de Procureur-
Generaal bij het Gerechtshof
te Arnhem.

MINISTERIE VAN JUSTITIE
Wetenschappelijk Onderzoek-
en Documentatiecentrum

mei 1974.

Rs. 1197

I N H O U D

	blz.
1. INLEIDING	2
2. PROBLEEMSTELLING	3
3. HYPOTHESE	7
4. OPZET VAN HET ONDERZOEK	8
5. RESULTATEN	11
- termijn tussen inschrijving en berechting	11
- termijn tussen plegen en berechten	14
- recidive vóór de berechting	15
6. CONCLUSIE EN SLOTBESCHOUWING	17
7. SAMENVATTING	19
BIJLAGEN	

2. 13 14 15 16 17 18 19 20 21 22 23 24 25 26 27 28 29 30 31 32 33 34 35 36 37 38 39 40 41 42 43 44 45 46 47 48 49 50 51 52 53 54 55 56 57 58 59 60 61 62 63 64 65 66 67 68 69 70 71 72 73 74 75 76 77 78 79 80 81 82 83 84 85 86 87 88 89 90 91 92 93 94 95 96 97 98 99 100

1. INLEIDING

In de stafbespreking van het ressortparket Arnhem d.d. 29 oktober 1973 kwam de problematiek van de duur van het strafproces aan de orde. Daarbij bleek dat er behoefte bestaat aan informatie over de relatie tussen de snelheid van berechting en recidive. Men veronderstelde, dat het lang uitblijven van de berechting recidive bevordert, omdat verdachten de indruk zouden krijgen dat ze ongestraft delicten konden plegen en/of omdat de mogelijke gedragsbeïnvloedende werking van de berechting en de bestraffing nog niet heeft kunnen plaatsvinden. Bovendien wordt een trage berechting uit een oogpunt van speciale en generale preventie ongewenst geacht, omdat de neiging zou bestaan bij relatief lange procedures de strafmaat te verlagen uit rechtvaardigheids-overwegingen.

Aan de hand van op het W.O.D.C. beschikbaar onderzoekmateriaal is getracht enig inzicht in deze kwestie te krijgen.

Van een lopend onderzoek waren gegevens voorhanden van een steekproef van in 1966 onherroepelijk veroordeelden wegens misdrijf. De gegevens zijn niet van zo recente datum, maar dat lijkt geen bezwaar. Het is namelijk niet aannemelijk, dat de relatie tussen snelheid van berechting en recidive in de tussenliggende acht jaar veranderd is.

Alvorens verslag te doen van het onderzoek, zal het kader worden aangegeven waar binnen de resultaten geplaatst dienen te worden.

2. PROBLEEMSTELLING

Speciale preventie en generale preventie zijn twee belangrijke doeleinden van het strafrechtelijke ingrijpen. In het Interim-rapport van de Commissie Vermogensstraffen¹⁾ wordt dit als volgt geformuleerd:

- een zodanige beïnvloeding van het gedrag van de delinquent, respectievelijk het gedrag van anderen, dat wordt bevorderd dat dit overeenkomstig de rechtsregels verloopt.

De commissie heeft hier het gebruik van de term "preventie" vermeden, omdat daarin de normvormende en normbevestigende werking van het strafrecht niet geheel tot haar recht komt, en omdat de term bovendien door sommigen teveel zou kunnen worden geassocieerd met afschrikkingstheorieën.

Daarnaast wordt als doelstelling van het strafrecht genoemd de conflictoplossing, dat wil zeggen het wegnemen of verminderen van de onrust en de onvrede die door het delict in de samenleving zijn ontstaan¹⁾. Wat betreft de conflictoplossing is een onderscheid te maken in:

- a. oplossing van het conflict tussen de delinquent en de eventuele slachtoffers;
- b. oplossing van het conflict tussen de delinquent en de samenleving.

Doelstellingen als het voorkomen van eigen richting, beveiliging, vergelding en normbekrachtiging zijn tot een van de hiervoor omschreven doelstellingen te herleiden²⁾. De vergelding wordt als doel van de straf tegenwoordig veelal afgewezen¹⁾.

Kenmerken van strafrechtelijke sancties, die van belang kunnen zijn voor het effect van de sancties zijn:

- a. de zwaarte van de sanctie;
- b. de kans dat de sanctie wordt opgelegd;
- c. de snelheid waarmee de sanctie wordt opgelegd.

¹⁾ "Vermogensstraffen, Interimrapport van de Commissie Vermogenstraffen", Staatsuitgeverij, 's-Gravenhage, 1969, p. 9 e.v.

²⁾ Zie b.v. M.A. Zwanenburg: "Strafrecht en systeemtheorie", Nijmegen 1974, p. 44 e.v.

4. 1
2
3
4
5
6
7
8
9
10
11
12
13
14
15
16
17
18
19
20
21
22
23
24
25
26
27
28
29
30
31
32
33
34
35
36
37
38
39
40
41
42
43
44
45
46
47
48
49
50
51
52
53
54
55
56
57
58
59
60
61
62
63
64
65
66
67
68
69
70
71
72
73
74
75
76
77
78
79
80
81
82
83
84
85
86
87
88
89
90
91
92
93
94
95
96
97
98
99
100

In het algemeen geldt dat aan het eventuele effect van een sanctie bekendheid van die sanctie vooraf moet gaan en dus ook bekendheid met de kans dat een sanctie volgt. Dat wil zeggen, dat personen die geneigd zijn tot het plegen van strafbare feiten op de hoogte zouden moeten zijn van de zwaarte van de te verwachten straf, en van de kans dat men gestraft wordt, en mogelijk ook van de snelheid waarmee die straf op de daad volgt. Belangrijker dan kennis van deze factoren is waarschijnlijk de verwachting, de ideeën die men hierover heeft.

Met betrekking tot de snelheid van bestraffing kan onderscheid gemaakt worden in:

- snelheid waarmee de straf wordt opgelegd, dat wil zeggen de snelheid van de berechting, en
- de snelheid van tenuitvoerlegging van de straf.

De snelheid van tenuitvoerlegging is afhankelijk van de snelheid van berechting.

In de achttiende eeuw hebben de strafrechtstheoretici Beccaria en Bentham reeds als hun standpunt verkondigd, dat bovengenoemde kenmerken van de straf van belang zijn voor de invloed van het strafrechtelijke ingrijpen. Tittle en Logan noemen in 1973 deze drie aspecten ook (nog) in de rij van mogelijke factoren, die onderzocht moeten worden alvorens de sociale wetenschappen met veel vertrouwen kunnen spreken over de rol van sancties in menselijke aangelegenheden. Niet alleen het belang van elk van deze dimensies moet worden aangegeven, ook hun onderlinge relatie bij het beïnvloeden van conformiteit moet aan het licht worden gebracht³).

X
In dit verslag worden de resultaten gepresenteerd van een empirisch onderzoek naar het speciaal preventieve effect van de snelheid van berechting. De berechting vormt in feite een onderdeel van het gehele strafrechtelijke ingrijpen. Als belangrijke momenten voor de verdachte, die niet in preventieve hechtenis wordt genomen, zijn in dit proces aan te merken:

3) Ch.R. Tittle and Ch.H. Logan, "Sanctions and Deviance: Evidence and remaining questions", in Law and society review, spring 1973, pp 371-392.

6.
1994122010
15150
007

In dit onderzoek kan slechts worden ingegaan op het speciaal preventieve effect, een aspect van de doelmatigheid. Los daarvan staat het probleem van de rechtvaardigheid, waarbij valt te denken aan de vraag of het rechtvaardig is om een verdachte een half jaar of een jaar na het plegen van een delict daarvoor terecht te wijzen en eventueel zijn vrijheid te benemen voor enige tijd. Dit kan een reden zijn om bij lange procedures de strafmaat te verlagen⁶⁾.

⁶⁾ Zie in dit verband bijlage 2.

3. HYPOTHESE

De hypothese die getoetst moet worden, is als volgt te formuleren:

Hypothese: Hoe sneller de berechting op het plegen van het delict volgt, hoe groter de speciaal preventieve werking van het strafrechtelijke ingrijpen.

Uit deze hypothese zijn de volgende veronderstellingen af te leiden:

Veronderstelling 1

Delinquenten recidiveren meer, naarmate meer tijd verloopt tussen de inschrijving van de zaak ten parkette en de berechting.

Veronderstelling 2

Delinquenten recidiveren meer, naarmate meer tijd verloopt tussen het plegen van het delict en de berechting.

Bij de recidive kan men denken aan alle nieuwe delicten die gepleegd worden door een bepaald individu, of alleen aan die delicten die vóór de berechting worden begaan. In het laatste geval is de hypothese zuiver op grond van gegevens over de recidive niet te toetsen. Als verdachten die binnen enkele weken na het plegen van een delict voor de rechter moeten verschijnen vóór de berechting minder recidiveren dan verdachten die enige maanden op hun vonnis moeten wachten, wil dat nog niet zeggen, dat het strafrechtelijk ingrijpen speciaal preventief werkt. Er spelen hier namelijk een aantal andere factoren een rol, die een dergelijk verband (mede) zouden kunnen verklaren en wel:

- a. als een verdachte lange tijd niets merkt van een eventuele strafvervolgning kan bij hem/haar de indruk ontstaan dat men straffeloos misdrijven kan plegen;
- b. het tijdsverloop op zich: hoe meer tijd verstrijkt, hoe groter de mogelijkheid om nieuwe misdrijven te begaan;
- c. zaken van verdachten met sterke recidive-neigingen zouden om bepaalde redenen gemiddeld later op de zitting kunnen worden aangebracht.

Wil men zich een goed oordeel kunnen vormen, dan dient men o.a. de indruk van de verdachte te peilen en die te relateren aan zijn/haar "recidive-gedrag" tijdens de procedure. In het bestek van dit onderzoek moet ik me echter beperken tot gegevens over de recidive, zonder in te gaan op het oordeel van de verdachte.

4. OPZET VAN HET ONDERZOEK

De onderzoeksgroep bestaat uit 2.037 veroordeelden, resultaat van een systematische steekproef van 5% uit alle in 1966 onherroepelijk afgedane misdrijfzaken die resulteerden in een veroordeling.^x

Gezien de samenstelling van de steekproef naar strafrechtelijk verleden, geslacht, en aard van het misdrijf van de veroordeelden in vergelijking met de populatie -zie tabel 1- mag de steekproef representatief worden beschouwd voor het totaal aantal veroordelingen in 1966.

Tabel 1. Vergelijking van de samenstelling van de C.B.S.-populatie en de steekproef. Strafrechtelijk verleden, geslacht en aard van het misdrijf van de veroordeelden; 1966.		
	C.B.S.-populatie ¹⁾ in %	Steekproef in %
<u>vroegere veroordeling wegens misdrijf</u>		
geen	54 %	55 %
1 of meer	46	45
<u>geslacht</u>		
man	89	90
vrouw	11	10
<u>aard van het misdrijf</u>		
misdrijven tegen openbare orde en gezag	5	5
misdrijven tegen de zeden	5	5
misdrijven tegen leven en persoon	13	13
vermogensmisdrijven	41	42
ruwheidsmisdrijven	6	6
verkeersmisdrijven	28	28
economische misdrijven	0,2	0
overige	1 ²⁾	1
totaal	100% = 41.426 veroordeelden	100% = 2.037 veroordeelden

1) Bron: C.B.S. Criminele Statistiek 1966; tabel 1 en 2

2) overtredingen betreffende openbare orde 75, overige misdrijven WvS 106, overige wetten 290 veroordeelden.

^x Voor de steekproef werd gebruik gemaakt van de Staten van Inlichtingen die op het C.B.S. aanwezig zijn, gerangschikt naar kwartaal en naar arrondissement van afdoening. Elk twintigste exemplaar werd uit de stapel gelicht.

Het zou niet juist zijn ook de preventief gedetineerden in dit onderzoek te betrekken, omdat voor hen de veronderstelling niet opgaat dat lang moeten wachten op het vonnis inhoudt, dat ze de indruk kunnen krijgen er zonder straf af te komen. Door de preventieve hechtenis worden ze al direct gestraft.

Er zou iets voor te zeggen zijn de preventief gehechten hier als onmiddellijk "berechten" te beschouwen. Gezien het bijzondere karakter van hun ervaringen met justitie en hun relatief hoge recidivecijfers (zie bijlage 3) lijkt het echter juister de preventief gehechten geheel buiten beschouwing te laten. Het gaat om 257 personen.

123456789
101112131415
161718192021
222324252627
282930313233
343536373839
404142434445
464748495051
525354555657
585960616263
646566676869
707172737475
767778798081
828384858687
888990919293
949596979899
100

Vele onderzoeken hebben uitgewezen dat recidive verband houdt met leeftijd en strafrechtelijk verleden⁹). Deze variabelen zouden op hun beurt weer verband kunnen houden met de snelheid van berechting. Zo zouden de zaken van jongeren of eerdereveroordeelden naar verhouding sneller berecht kunnen zijn dan zaken ouderen of zaken van personen, die voor het eerst met justitie in aanraking komen.

Deze factoren kunnen van invloed zijn op de uitkomsten. Door een partiële correlatieberekening is de eventuele invloed op de uitkomst uit te schakelen. Ook na die correctie blijkt geen relatie aanwezig tussen de snelheid van berechting en recidive. De partiële correlatie-coëfficiënten na correctie voor leeftijd en strafrechtelijk verleden zijn - 0,00 voor de algemene recidive en - 0,01 voor de speciale recidive.

Als men alle veroordeelden tezamen neemt, blijkt dus geen verband aantoonbaar tussen snelheid van berechting en het recidiveren na de aanhouding.

Ter illustratie zijn in bijlage 4 de gegevens voor de eerstveroordeelden apart vermeld.

De bovenstaande conclusie heeft betrekking op de totale groep veroordeelden, waarbij rekening is gehouden met de mogelijkheid dat de uitkomsten beïnvloed zijn door de leeftijd en het strafrechtelijk verleden van de veroordeelden.

Wanneer we het geheel in beschouwing nemen is dus geen verband aantoonbaar, hetgeen echter niet betekent dat bij een onderverdeling in subgroepen naar bepaalde gezichtspunten persé eveneens geen relatie

⁹) zie b.v. L.T. Wilkins - "Evaluation of Penal Measures", New York, 1969.

zal zijn te vinden. Om dit te onderzoeken is daarom vervolgens voor verscheidene delictsgroepen afzonderlijk het verband tussen snelheid van berechting en recidive vastgesteld, op dezelfde wijze als boven.

De resultaten zijn samengevat in tabel 3 (voor gedetailleerder gegevens zie bijlage 5a en 5b).

Uit deze gegevens blijkt dat bij geen van de delictsgroepen sprake is van een verband tussen snelheid van berechting en recidive.

Tabel 3.						
Het verband tussen snelheid van berechting en <u>algemene</u> recidive bij een steekproef van in 1966 wegens misdrijf veroordeelden, excl. preventief gedetineerden.						
tijdsverloop tussen inschrijving en berechting	% dat recidiveert, per misdrijfcategorie					
	vermogens- misd. (N=605)	agressieve misdrijven ^{x)}			zedemisd. (N=68)	verkeersmisd. (N=491)
		misd. t. openbare orde en gezag (N=90)	misd. t. leven en persoon (N=217)	ruwheidsmisd. (N=100)		
tot 5 weken	44 %	(83)%	(100)%	(67)%	(0)%	31 %
5 tot 9 weken	33	29	28	46	(22)	36
9 tot 13 weken	35	38	29	43	40	38
13 tot 17 weken	32	28	33	56	36	37
17 tot 21 weken	28	50	25	(29)	(29)	41
meer dan 20 weken	39	50	52	48	53	37
totaal	35 %	42 %	35 %	47 %	41 %	37 %
correlatie (r)	0,03	- 0,05	0,05	- 0,06	0,16	0,04
partiële correlatie	0,00	- 0,04	- 0,01	- 0,08	0,14	0,02

N.B. Percentages tussen haakjes zijn gebaseerd op kleine aantallen en daarom weinig betrouwbaar.

^{x)} totaal percentage algemene recidive 40%

Een andere maatstaf voor het speciaal preventieve effect is de snelheid van recidiveren. Om deze te bepalen is vastgesteld hoeveel procent van de verdachten c.q. veroordeelden is gerecidiveerd binnen drie maanden, binnen zes maanden enz. na inschrijving van de zaak bij het parket. Uit de gegevens in tabel 4 blijkt, dat bij een relatief snelle berechting het aantal recidivisten niet systematisch afwijkt van dat bij een trage berechting. Dat wil zeggen, dat de snelheid van berechting geen verband houdt met de snelheid van recidiveren.

Tabel 4
 Het verband tussen de snelheid van berechting en de snelheid van recidiveren: aantal verdachten c.q. veroordeelden dat recidiveerde binnen een bepaalde periode, gerekend vanaf de inschrijving van de zaak bij het arrondissementsparket, bij een steekproef van in 1966 wegens misdrijf veroordeelden, excl. preventief gedetineerden (N=1.587) - cumulatieve percentages

tijdsverloop tussen inschrijving en berechting	aantal	daarvan is gerecidiveerd binnen: (cumulatieve %)				
		3 mnd.	6 mnd.	1 jaar	1½ jaar	6 jaar
tot 5 weken	57	4%	7%	18%	23%	47%
5 tot 9 weken	351	5	11	14	19	34
9 tot 13 weken	347	3	7	15	18	36
13 tot 17 weken	253	2	7	11	17	34
17 tot 21 weken	186	3	6	11	15	33
meer dan 20 weken	393	5	8	14	20	42
totaal	1.587	4%	8%	14%	18%	37%

termijn tussen plegen en berechten

Om de tweede veronderstelling te toetsen is de relatie vastgesteld tussen de "nieuwe" snelheid van berechting - dat wil zeggen gerekend vanaf de pleegdatum - en de recidive. Met het oog op de ervaringen van de verdachten is deze termijn in feite alleen van belang. Zoals reeds eerder gezegd gaat de inschrijving van de zaak bij het parket voor de verdachte onopgemerkt voorbij.

De uitkomsten van deze tweede berekening bleken vrijwel gelijk aan die van de eerste. Dat wil zeggen, dat ook uitgaande van de pleegdatum van het delict niet kon worden aangetoond, dat delinquenten meer recidiveren naarmate de berechting langer wordt uitgesteld. Voor alle delinquenten werd over een periode van zes jaar nagegaan of na de inschrijving van de zaak bij het arrondissementsparket opnieuw een zaak werd ingeschreven. Voor een overzicht zij verwezen naar de bijlagen 5a, 5b en 6.

recidive vóór de berechting

Uit de hiervoor gepresenteerde gegevens is dus niet gebleken, dat er een verband bestaat tussen de snelheid van berechting en a) de recidive in het totaal en b) de snelheid van recidiveren.

Vervolgens is vastgesteld hoe het staat met de recidive vóór de berechting; deze resultaten zijn vermeld in tabel 5 (voor aparte gegevens over de eerstveroordeelden zie bijlage 7).

Tabel 5				
Het verband tussen de "snelheid van berechting" en de inschrijving ten parkette van nieuwe strafzaken vóór de berechting, bij een steekproef van in 1966 wegens misdrijf veroordeelden, excl. preventief gedetineerden (N=1.587)				
tijdsverloop tussen inschrijving en berechting	totaal aantal	waarvan met nieuwe strafzaak vóór de berechting, resulterend in		gemiddeld aantal zaken voor de berechting per verdachte (veroordeling of sepot)
		veroor-deling	veroord. of sepot	
tot 5 weken	57	0%	0%	0,04
5 tot 9 weken	351	3	5	0,11
9 tot 13 weken	347	2	5	0,20
13 tot 17 weken	253	4	6	0,19
17 tot 21 weken	186	3	10	0,19
meer dan 20 weken	393	9	17	0,26
totaal	1.587	4%	9%	0,19

Duidelijk blijkt, dat meer nieuwe zaken worden ingeschreven vóór de berechting naarmate het proces langer duurt, zowel bij de groep als geheel als bij de subgroep "eerstveroordeelden".

De toename van het aantal "tussentijdse" delicten is bij elk van de misdrijfcategorieën min of meer waar te nemen. De betreffende gegevens zijn opgenomen in bijlage 8.

Als men rekent vanaf de datum waarop het uitgangsdelict werd gepleegd, verandert het beeld niet wezenlijk (zie bijlage 9).

Een verklaring voor dit verschijnsel is niet zonder meer te geven, zoals hierboven is uiteengezet. Een toename van de recidive met het langer uitblijven van de berechting zou het gevolg kunnen zijn van het feit, dat de mogelijke gedragsbeïnvloedende werking van de berechting en de bestraffing nog niet heeft kunnen plaatsvinden. Het zou evenwel ook het gevolg kunnen zijn a) van het feit, dat de verdachte de indruk krijgt dat hij/zij toch niet gestraft wordt; en/of b) van het feit, dat hij/zij er gewoon meer tijd voor heeft. Nog een andere verklaring zou kunnen zijn, c) dat zaken van verdachten met sterke recidiveneigingen om bepaalde redenen gemiddeld later worden aangebracht op de zitting, bijvoorbeeld omdat de voorbereiding van die zaken meer tijd vergt in verband met rapportage en deskundigenadvies.

Gezien het feit, dat niet kon worden aangetoond (tabel 4) dat de snelheid van recidiveren afhangt van de snelheid van berechting, kan op grond van deze gegevens over de "recidive vóór de berechting" niet worden gesteld dat een snelle berechting speciaal preventief werkt.

Over de recidive voor de berechting valt hier verder weinig te zeggen, omdat nadere gegevens over deze "tussentijdse" misdrijven niet voorhanden zijn, zoals over de aard van die misdrijven en over de exacte datum waarop ze gepleegd werden (mogelijk reeds vóór de inschrijving van de onderhavige zaak?). Bovendien ontbreken gegevens over de indruk die bij de verdachte ontstaat in verband met het uitblijven van de berechting.

6. CONCLUSIE EN SLOTBESCHOUWING

Op grond van gegevens over de bij de parketten ingeschreven zaken is niet aan te tonen dat het lang uitblijven van de berechting recidive bevordert. Dat wil zeggen dat geen verband is gevonden tussen de snelheid van berechting enerzijds en het recidiveren resp. de snelheid van recidiveren anderzijds.

Hierbij moet worden aangetekend, dat een berechting zelden plaatsvindt binnen vier weken na de inschrijving van de zaak ten parkette. Tussen de datum van het plegen van het delict en de berechting verloopt veelal minstens een periode van acht weken, althans in 1966 (zie bijlage 6). Niets valt dus te zeggen over het speciaal preventieve effect van een snellere berechting dan de thans gebruikelijke. Het is mogelijk, dat een berechting binnen één of twee weken na het plegen van het misdrijf speciaal preventief gezien effectiever is dan na bijvoorbeeld vier weken.

Afgezien van een eventuele positieve invloed op de verdachte van een directe berechting lijkt mij een voordeel, dat een verdachte en de mensen in zijn omgeving het vonnis gemakkelijker zullen kunnen accepteren als het snel op het delict volgt dan bij een berechting vele maanden later.

Een andere vraag is in hoeverre een verkorting van de strafprocedures mogelijk is zonder dat de rechtszekerheid in gevaar komt.

In dit verband kan het voorstel van Abspoel worden genoemd tot vereenvoudiging van de procedure in gevallen waar men te maken heeft met bekende verdachten¹⁰⁾.

Het voordeel van een dergelijke procedure is niet alleen dat in de betrokken gevallen de zaken sneller kunnen worden afgehandeld, maar ook dat daardoor meer tijd beschikbaar komt voor de overige zaken, zodat ook die mogelijk sneller kunnen worden afgedaan.

Een ander aspect, dat in dit onderzoek naar voren is gekomen is de cumulatie van strafzaken ten aanzien van eenzelfde verdachte. De kans op een opeenhoping van strafzaken blijkt groter naarmate het proces langer duurt. Hoewel het voor de hand ligt om aan te nemen, dat dit het gevolg is van het feit, dat de verdachten met het verstrijken van de tijd meer gelegenheid hadden tot het begaan van een nieuw delict, is een verantwoorde

¹⁰⁾ J.J. Abspoel: "Strafrechtelijk beleid in vervolging en bestraffing", in: Intermediair, 1 maart 1974.

interpretatie van deze gegevens niet mogelijk door het ontbreken van nadere informatie.

Een cumulatie van te berechten zaken kan overigens zowel voor- als nadelen hebben. Een voordeel is, dat de zaken samengevoegd kunnen worden, waardoor slechts één zitting nodig is om ze te behandelen in plaats van meerdere. Dat kan een tijdsbesparing opleveren voor alle partijen.

Daartegenover staat als nadeel, dat de situatie voor zowel de verdachte, de officier van justitie als de rechter onoverzichtelijk wordt. Bovendien heeft de verdachte lange tijd in onzekerheid verkeerd over de afloop van zijn "eerste" zaak. De spanning, die dat ten gevolge kan hebben, zal overigens mede aanleiding kunnen zijn tot het plegen van een nieuw delict.

7. SAMENVATTING

In dit onderzoek is met behulp van een steekproef van in 1966 veroordeelden wegens misdrijf gezocht naar een verband tussen de snelheid van berechting en het opnieuw plegen van delicten. Een dergelijk verband kon niet worden aangetoond. Noch bij de groep als geheel, noch bij elk van de onderscheiden delictsoorten bleek een verband te vinden. Aangezien een berechting zelden plaatsvindt binnen acht weken na het plegen van het delict of binnen vier weken na de inschrijving van de zaak bij het parket, valt niets te zeggen over het speciaal preventieve effect na een berechting binnen bijvoorbeeld een of twee weken na het begaan van het delict.

Verder kwam in dit onderzoek naar voren, dat tegen 9% van de verdachten vóór hun berechting een nieuwe strafzaak aanhangig werd gemaakt.

De duur van de rechtbankprocedures in 1960, 1965, 1966 en 1972 - cumulatieve percentages zaken die binnen 1, 2, 3, 4 of 6 maanden werden afgedaan, gerekend vanaf de datum van inschrijving ten parkette.

jaar	totaal aantal afgedane zaken	waarvan afgedaan :									
		binnen 1 mnd.	binnen 2 mnd.	binnen 3 mnd.	binnen 4 mnd.	binnen 6 mnd.					
1960 ^{a)}	38.756	6%	25	31%	24	56%	10	74%	15	89%	11
1965 ^{a)}	42.591	5	24	29	25	54	10	72	16	88	12
1966 ^{b)}	41.426	4	10	24	24	48	10	66	19	85	15
1972 ^{a)}	49.175	3	15	18	25	43	20	63	21	84	16

a) Bron: C.B.S. - de gegevens over 1972 zijn de uitkomsten van een steekproefonderzoek bij 20% van het totaal, d.w.z. bij 10.432 van de 49.175 zaken (zie: Maandstatistiek Politie en Justitie 1972, staat 2 en Justitiële Statistiek 1960, staat 25 en 1965, staat 30).

b) Bron: M.v.J./W.O.D.C. - uitkomsten van een steekproefonderzoek bij 5% van het totaal aantal veroordeelden, d.w.z. bij 2.037 van de 41.426 veroordeelden.

Strafzaken per rechtbank naar duur van de procedure ; 1972 (op basis van een steekproef)										
	Aantal strafzaken	Duur in % van totaal						6 tot 12 mnd	12 mnd en meer	gemidd. tijdsduur in dagen
		tot 1 mnd	1 tot 2 mnd	2 tot 3 mnd	3 tot 4 mnd	4 tot 6 mnd	6 tot 12 mnd			
's-Hertogenbosch	3 746	2,2	7,9	24	23	27	13	2,6	133	
Breda	3 610	3,2	20	42	18	11	5,3	0,5	93	
Maastricht	3 035	1,4	15	31	19	20	12	1,0	117	
Roermond	2 232	2,2	8,6	32	26	20	9,5	0,9	113	
Arnhem	3 209	1,5	2,8	9,2	12	35	34	6,0	186	
Zutphen	1 746	5,7	21	22	18	20	11	2,1	114	
Zwolle	911	7,9	36	16	14	15	11	0,4	96	
Almelo	1 914	5,0	20	19	13	21	18	4,2	135	
's-Gravenhage	4 657	1,0	7,0	15	13	29	32	3,3	166	
Rotterdam	4 559	4,1	14	40	22	14	4,7	0,8	98	
Dordrecht	1 278	2,7	28	25	20	12	11	0,9	102	
Middelburg	1 234	8,0	46	25	10	6,6	3,4	0,5	73	
Amsterdam	5 539	4,3	10	24	29	22	10	1,1	115	
Alkmaar	1 642	1,8	23	24	16	19	15	2,0	120	
Haarlem	2 879	4,3	22	27	20	17	5,6	3,6	121	
Utrecht	1 814	2,1	11	20	26	25	12,2	3,6	133	
Leeuwarden	1 857	2,4	13	*30	28	19	8,0	0,2	107	
Groningen	2 067	5,2	15	17	15	20	27,1	0,8	133	
Assen	1 246	1,6	6,9	21	32	30	8,4	0,3	119	
Nederland	49 175	3,2	14,5	25,4	20,0	21,0	13,9	2,0	123	

(Bron: C.B.S., Maandstatistiek Politie en Justitie, staat 1 en 2, blz. 55)

Het verband tussen snelheid van berechting en de opgelegde straf bij een steekproef van in 1966 wegens misdrijf veroordeelden, excl. preventief gedetineerden (N = 1.587) - percentages

tijdsverloop tussen inschrijving en berechting.	onv. gev. straf (1)	ged. voorw. gev. straf (2)	voorw. gev. st. onv. boete (3)	voorw. gev. straf (4)	onv. boete (5)	ged. voorw. boete (6)	overige (7)	total (8)
tot 5 weken	35+	12+	19	2	30-	2	0	100%
5 tot 9 weken	17	4	19	2	50	3	5	100%
9 tot 13 weken	20	6	17	2	51	1	3	100%
13 tot 17 weken	17	2	15	2	58+	0	6	100%
17 tot 21 weken	13	5	28+	3	40	0,5	10	100%
meer dan 20 weken	11	5	26	8	39	2	9	100%
totaal	16	5	21	4	47	2	6	100%

idem, eerstveroordeelden, excl. preventief gedetineerden (N = 931)

	(1)	(2)	(3)	(4)	(5)	(6)	(7)	(8)
tot 5 weken	28+	6+	28+	3	31-	3	0	100%
5 tot 9 weken	9	3	16	3	62	3	5	100%
9 tot 13 weken	13	3	19	2	58	2	4	100%
13 tot 17 weken	11	2	12	1	66+	0	7	100%
17 tot 21 weken	6	4	29+	4	44	1	12	100%
meer dan 20 weken	5	3	26+	6+	46	2	13	100%
totaal	9	3	21	3	55	2	8	100%

+ = relatief hoog

- = relatief laag

Vergelijking van de recidive van wel- en niet-preventief gedetineerden bij een steekproef van in 1966 veroordeelden wegens misdrijf.		
	preventief gedetineerden (N= 257)	niet preventief gedetineerden (N= 1.587)
algemene recidive na inschrijving van de zaak	63 %	37 %
speciale recidive na inschrijving van de zaak	47 %	24 %
inschrijving nieuwe zaken vóór berechting resulterend in V	7 %	4 %
idem, resulterend in V of S ^x)	25 %	9 %
aantal voor de berechting ingeschreven zaken gemiddeld per verdachte (resulterend in V of S)	0,65	0,12

V = veroordeling; S = sepot.

x) incl. voeging ter behandeling.

Het verband tussen "snelheid van berechting" en recidive bij een steekproef van in 1966 wegens misdrijf veroordeelden, excl. preventief gedetineerden; alleen <u>eerstveroordeelden</u>				
tijdsverloop tussen inschrijving en berechting	aantal veroordeelden	waarvan:		
		algemene recidive		speciale recidive
tot 5 weken	32	31%		22%
5 tot 9 weken	213	23		14
9 tot 13 weken	204	28		19
13 tot 17 weken	139	24		16
17 tot 21 weken	114	23		17
meer dan 20 weken	229	32		21
totaal	931	27%		18%

De relatie tussen snelheid van berechting (a. gerekend vanaf inschrijving der zaak ten parkette, b. gerekend vanaf datum waarop het delict werd gepleegd) en recidive, per categorie misdrijven, excl. preventief gedetineerden.				
categorie		correlatie-coëfficiënt *		
		algemene recidive	speciale recidive	specifieke recidive
misdrijven tegen openbare orde en gezag (N = 90)	a)	- 0,05	- <u>0,19</u>	- 0,09
	b)	- 0,10	- <u>0,25</u>	- 0,13
misdrijven tegen de zeden (N = 68)	a)	0,16	0,10	0,04
	b)	- 0,08	- 0,07	- 0,05
misdrijven tegen leven en persoon (N = 217)	a)	0,05	0,09	0,03
	b)	- 0,03	- 0,03	- 0,02
vermogensmisdrijven (N = 605)	a)	0,03	0,01	- 0,01
	b)	- 0,03	- 0,02	- 0,03
ruwheidsmisdrijven (N = 100)	a)	- 0,06	- 0,07	- 0,11
	b)	- 0,08	- 0,14	- 0,04
verkeersmisdrijven (N = 491)	a)	0,04	- 0,00	0,02
	b)	0,05	- 0,02	- 0,03
totaal (N= 1587)	a)	0,02	0,00	- 0,01
	b)	- 0,03	- 0,02	- 0,02

* Pearson Product Moment Correlaties

N.B. Coëfficiënten waarbij het significantieniveau lager is dan 0,05 zijn onderstreept.

De relatie tussen snelheid van berechting (a. gerekend vanaf inschrijving der zaak ten parkette, b. gerekend vanaf datum waarop het delict werd gepleegd) en recidive, per categorie misdrijven, excl. preventief gedetineerden.			
categorie	partiële correlatie-coëfficiënt*		
	algemene recidive	speciale recidive	specifieke recidive
misdrijven tegen openbare orde en gezag (N = 86)	a) - 0,04	- 0,17	- 0,08
	b) - 0,07	- <u>0,23</u>	- 0,11
misdrijven tegen de zeden (N = 64)	a) 0,14	0,11	0,03
	b) - 0,10	- 0,07	- 0,04
misdrijven tegen leven en persoon (N = 213)	a) - 0,01	0,05	- 0,01
	b) - 0,10	- 0,08	- 0,05
vermogensmisdrijven (N = 601)	a) 0,00	- 0,02	- 0,02
	b) - 0,00	0,00	- 0,02
ruwheidsmisdrijven (N = 97)	a) - 0,08	- 0,11	- 0,11
	b) - 0,11	- <u>0,18</u>	- 0,04
verkeersmisdrijven (N = 487)	a) 0,02	- 0,01	0,01
	b) 0,02	- 0,03	- 0,04
totaal (N = 1584)	a) - 0,00	- 0,01	- 0,02
	b) - 0,03	- 0,02	- 0,02

* berekend op basis van Pearson Product Moment Correlaties; gecorrigeerd voor 1. leeftijd; 2. strafrechtelijk verleden.

N.B. Coëfficiënten waarbij het significantieniveau lager is dan 0,05 zijn onderstreept.

1
2
3
4
5
6
7
8
9
10
11
12
13
14
15
16
17
18
19
20
21
22
23
24
25
26
27
28
29
30
31
32
33
34
35
36
37
38
39
40
41
42
43
44
45
46
47
48
49
50

Het verband tussen snelheid van berechting -gerekend vanaf de datum waarop het delict was gepleegd- en recidive, bij een steekproef van in 1966 wegens misdrijf veroordeelden.

Tijdsverloop tussen plegen en berechting	aantal veroor- deelden	waarvan:	
		algemene recidive	speciale recidive
tot 5 weken	26	42 %	39 %
5 tot 9 weken	94	34	19
9 tot 13 weken	245	37	26
13 tot 17 weken	259	39	24
17 tot 21 weken	231	34	20
21 tot 25 weken	187	37	26
25 tot 29 weken	139	32	20
29 tot 33 weken	121	43	28
meer dan 32 weken	285	38	22
totaal	1.587	37 %	24 %

1234567890

Het verband tussen de "snelheid van berechting" en de inschrijving ten parkette van nieuwe strafzaken voor de berechting, bij een steekproef van in 1966 wegens misdrijf veroordeelden, excl. preventief gedetineerden; alleen <u>eerstveroordeelden</u>			
tijdsverloop tussen inschrijving en berechting	aantal	waarvan met nieuwe strafzaak vóór de berechting, resulterend in:	
		V	V of S
tot 5 weken	32	0 %	0 %
5 tot 9 weken	213	1	3
9 tot 13 weken	204	2	3
13 tot 17 weken	139	1	5
17 tot 21 weken	114	3	10
meer dan 20 weken	229	6	15
totaal	931	3 %	7 %

Het verband tussen de "snelheid van berechting" en de inschrijving ten parkette van nieuwe strafzaken vóór de berechting, bij een steekproef van in 1966 wegens misdrijf veroordeelden, excl. preventief gedetineerden, per misdrijfcategorie.

tijdsverloop tussen inschrijving en berechting	% verdachten met nieuwe strafzaak vóór de berechting resulterend in V			
	vermogens- misdrijven (N= 605)	agressieve misdrijven (N= 407)	zeden- misdrijven (N= 68)	verkeers- misdrijven (N= 491)
tot 5 weken	0 %	0 %	(0) %	0 %
5 tot 9 weken	3	4	(0)	2
9 tot 13 weken	3	3	(0)	1
13 tot 17 weken	4	6	(0)	3
17 tot 21 weken	3	4	(0)	2
meer dan 20 weken	7	13	7	10
totaal	4 %	7 %	3 %	3 %

idem

	% verdachten met nieuwe strafzaak voor de berechting resulterend in V of S			
	vermogens- misdrijven	agressieve misdrijven	zeden- misdrijven	verkeers- misdrijven
tot 5 weken	0 %	0 %	(0)%	0 %
5 tot 9 weken	6	4	(0)	5
9 tot 13 weken	6	6	(0)	3
13 tot 17 weken	7	7	(0)	4
17 tot 21 weken	16	4	(0)	7
meer dan 20 weken	19	16	17	15
totaal	11 %	8 %	7 %	6 %

Het verband tussen snelheid van berechting -gerekend vanaf de datum waarop het delict was gepleegd- en recidive vóór berechting, bij een steekproef van in 1966 wegens misdrijf veroordeelden, excl. preventief gedetineerden (N = 1.587).

tijdsverloop tussen plegen en berechting	% verdachten met nieuwe straf- zaak vóór berechting resulterend in:		aantal zaken gemiddeld per verdachte (V of S)
	V	V of S	
tot 5 weken	4 %	0 %	0,00
5 tot 9 weken	0	4	0,04
9 tot 13 weken	3	4	0,06
13 tot 17 weken	3	5	0,05
17 tot 21 weken	3	6	0,08
21 tot 25 weken	5	10	0,14
25 tot 29 weken	4	7	0,07
29 tot 33 weken	8	15	0,21
meer dan 32 weken	7	18	0,25
totaal	4 %	9 %	0,12

idem, per misdrijfcategorie

tijdsverloop tussen plegen en berechting	% verdachten met nieuwe strafzaak voor berechting resulterend in V of S			
	vermogens- misd. (N=605)	agressieve misd. (N= 407)	zedes- misd. (N= 68)	verkeers- misd. (N= 491)
tot 5 weken	0 %	(0)%	(0)%	(0) %
5 tot 9 weken	3	0	(0)	7
9 tot 13 weken	6	5	(0)	2
13 tot 17 weken	4	7	(0)	4
17 tot 21 weken	7	6	(0)	3
21 tot 25 weken	13	13	(0)	7
25 tot 29 weken	7	5	(25)	9
29 tot 33 weken	18	15	(17)	15
meer dan 32 weken	20	15	13	11
totaal	11 %	8 %	7 %	6 %

V = veroordeling; S = sepot.